

04.10.2004

J.nr.: 2004-20-26-00401 / HKNI

Notat

om

baggrund for kommende vaccinationskrav for Newcastle disease og regler for omsætning af racefjerkræ

Ved udbrud af en alvorlig smitsom fjerkræsygdom er det altafgørende for myndighedernes mulighed for opsporing af smittede dyr, begrænsning af smittens udbredelse og bekæmpelse af sygdommen, at der hurtigt og præcist kan fremskaffes oplysninger om hvilke dyr der har været samlet eller handlet. Ved anvendelse af grundig registrering af al smittefarlig kontakt mellem modtagelige arter, også hvor der kun har været få dyr involveret, vil man hurtigt kunne etablere beskyttelsesforanstaltninger således at så få dyr som muligt bliver smittet og dermed også begrænse udgifterne til nedslagning, rengøring og desinfektion samt erstatning.

Ved udbruddene af Newcastle disease i Danmark i 1995, blev der konstateret udbrud i 14 mindre hobbyfjerkræflokke. Epidemiologiske undersøgelser viste, at omsætning af hobbyfjerkræ via lokale fjerkræmarkeder medførte spredning af sygdommen. Ingen af de 14 udbrud kunne relateres til den erhvervsmæssige fjerkræproduktion.

På baggrund af udbruddene af Newcastle disease i 1995 og i 1996 blev der blandt andet indført krav om at køber og sælger skal registreres i fødevareregionen, og at den person, der omsætter fjerkræ, skal føre optegnelser over køb og salg af dyrene.

Newcastle disease og Aviær influenza:

Newcastle disease (ND) er en meget smitsom virussygdom hos fugle, der kan medføre stor dødelighed. Sygdommen kan ramme alle fuglearter, og alle fuglearter kan derfor videreføre smitten. Der er dog stor variation i de forskellige fuglearters følsomhed med hensyn til at udvikle egentlige sygdomssymptomer. Høns er mest følsomme, medens svømmefugle generelt er langt mere modstandsdygtige. Svømmefugle kan derfor bære og videreføre infektionen uden selv at blive syge.

Symptomerne på Newcastle disease kan variere meget, men et af kardinalsymptomerne er pludselig fald i ægdylsen. Desuden kan der ses høj dødelighed uden forudgående sygdom.

Dødeligheden kan være op til 100 %. Typiske sygdomstegn vil desuden være nedstemthed, generel svækkelse, diarré, ødemer specielt i hovedet, åndedrætsbesvær, bevægelsesforstyrrelser som f.eks. lammelser eller skæv hovedholdning samt produktion af skalløse eller tyndskallede æg.

Newcastle disease smitter ikke til mennesker og er derfor ikke en trussel mod folkesundheden, men sygdommen er af væsentlig samfundsøkonomisk betydning. Newcastle disease udbruddet i Danmark i 2002 kostede det offentlige ca. 90 mio. kr..

Hvad angår Aviær influenza (AI) er denne sygdom ligeledes en meget smitsom og tabsgivende sygdom hos fjerkræ. Tidligere var det en sygdom, som vi ikke tog særligt alvorligt på vore breddegrader. Vi betragtede den som en sygdom der kun fandtes i lande så langt fra Danmark, at det nok ikke kom os særligt meget ved.

Tabene i Holland i 2003 på 30 mill. kyllinger og sanering af 255 besætninger til en pris af 270 mill. -Euro, samt tabene i Italien i 1999 på 14 mill. stykker fjerkræ har fået os til at ændre opfattelse. Der er intet der gør, at sygdommen ikke kan komme til Danmark.

Det seneste er blevet bekræftet ved påvisningen af lavpatogen (mindre smitsom) AI i et opdræt af vildænder i Danmark i august 2003.

Eftersom højpatogen (mere smitsom) AI i dag formodes at opstå ved mutation fra lavpatogen AI, er grundlaget for en epidemi af fjerkræinfluenza realistisk til stede i Danmark. Ydermere skal vi medregne den risiko det kan udgøre, at en del af de trækfugle, som passerer Danmark her i efteråret har ynglet i Sibirien, i områder hvor fugle fra det AI ramte Sydøstasien også yngler.

Aviær influenza regnes ikke i almindelighed for at være overførbart til forbrugere via æg og fjerkræprodukter, men kan dog smitte fra levende fjerkræ til mennesker. AI er ligeledes en sygdom med væsentlig samfundsøkonomisk betydning.

Kontakt mellem hobbyhøns, vilde fugle og erhvervsfjerkræ:

Kontakten til vilde fugle udgør en vis risiko for spredning af alvorlig smitsomme sygdomme til hobby- og erhvervsfjerkræ. Således er der også i bekendtgørelserne om indretning og drift af henholdsvis rugerier og rugeægsproducerende virksomheder, virksomheder med opdræt af hønniker til konsumægproduktionen og produktion af perlehøns, duer, strudsefugle, fasaner og agerhøns samt ænder til udsætning i virksomheder der ønske at samhandle inden for EU, indført bestemmelser der har til hensigt at minimere risikoen for kontakt mellem erhvervsfjerkræ og øvrige fugle, vilde som tamme.

Vaccination af hobby-, racefjerkræ og duer mod Newcastle disease:

Et ønske om frit at kunne omsætte fjerkræ af egen avl og i mindre antal pr. år kan ikke imødekommes, selvom det foregår på markeder og udstillinger forbeholdt hobbyfjerkræ.

Samlinger af dyr fra mange forskellige fjerkræhold i forskellige egne af landet, udgør en reel risiko for spredning af virus. En enkelt inficeret høne kan ved en samling sprede virus til en stor

del af det øvrige fjerkræ, der således bringer virus med sig hjem.

Et udbrud af Newcastle disease blandt hobbyfjerkræ, vil ikke udgøre nogen direkte trussel mod et 100 % vaccineret erhverv. Men indirekte vil et sådan udbrud påvirke erhvervet, særligt hvis udbrudsbesætningen ligger i nærheden af erhvervsbesætninger. Eksportmarkeder vil lukke for produkter fra i værste fald hele Danmark og ellers fra områder med udbrud, lige meget om der er udbrud i en erhvervsbesætning eller i et hobbyhold.

Fjerkræ der ønskes omsat via markeder o. lign. kan således ikke fritages for kravet om vaccination mod Newcastle disease da kontakten og dermed risikoen for smitte er så stor. Den enkelte privatpersons handel eller foræring af få dyr direkte til anden privatperson vil ikke være omfattet af reglerne for vaccination mod Newcastle disease, da risikoen for smitte her er meget lille, og i tilfælde af sygdom vil smitten kun føres fra et hold af dyr til et andet og hurtigt kunne spores via de lovpligtige registreringer om salg og køb.

Obligatorisk vaccination mod Newcastle disease af fjerkræ til samlinger er nødvendig for at undgå sammenblanding af vaccinerede og uvaccinerede dyr. I den indledende fase for vaccination mod ND vil der blive anvendt vacciner under dispensation fra DFVF. Disse vacciner indeholder relativt svage virusstammer. Når den indledende fase er afsluttet, vil registrerede vacciner være til rådighed og nogle af disse vil kunne indeholde såkaldte "hot strains" dvs. vaccinstammer, som vil kunne forårsage sygdomsudbrud hos ikke vaccinerede dyr.

Bekæmpelsesmetode ved udbrud af Newcastle disease:

I tilfælde af et udbrud af Newcastle disease er bekæmpelsesmetoden klart defineret i et EU-direktiv (92/66/EØF). Udbrudsbesætningen skal slås ned, og der oprettes henholdsvis en bekæmpelses- (3 km) og overvågningszone (10 km) omkring udbrudsbesætningen. Besætninger, der har været i smittefarlig kontakt med udbrudsbesætningen, vil blive isoleret og materiale indsendes til laboratorieundersøgelse. I tilfælde af påvisning af sygdom vil besætningen blive slået ned, og der oprettes zoner. Veterinærmyndighederne kan vælge at slå kontaktbesætninger ned uden forudgående laboratorieundersøgelse, hvis det anses for sandsynligt at besætningen er smittet.

Dette tiltag kan gennemføres for at begrænse risikoen for yderligere smitte, og med henblik på gennemførelse af en hurtig bekæmpelse. Det vil selvfølgelig bero på en vurdering i hvert enkelt tilfælde.

I en bekæmpelsessituation er det kun smittede fjerkræflokke eller flokke, hvor der er begrundet mistanke om smitte, der slås ned.

Nu da Danmark fremover vil vaccinere mod Newcastle disease, kan det i tilfælde af et sygdomsudbrud måske komme på tale, at gennemføre nødvaccination af hobbyfjerkræ i et område for at hindre smittespredning til en uvaccineret fjerkræpopulation.

Det er ikke Fødevarestyrelsens hensigt at hindre hold af dyr, ej heller hold af racefjerkræ og afholdelse af udstillinger af racerene fjerkræracere. Reglerne for vaccination af fjerkræ mod Newcastle disease, samt regler for registrering af samling og omsætning er til for at undgå epidemier af alvorlige smitsomme fjerkræsygdomme som Aviær influenza og Newcastle disease.

